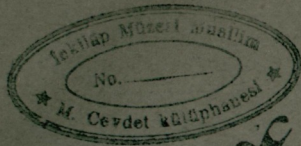

۱ اگستوس ۱۹۱۸

صافی : ۵۵

اوجنچی جلد

کتابخانه

عُثماني تاشیخی

نعمیا

(اون سکرینجی عصر رحالی)

فضل اعلیٰ خلی معتبر کامران امین
دشوت بوغیدی آمده زمان او زمان امین

دیورلردی .

یاشادینی دورک، کوردیکی وقعه لک ثجاعتی نعمانک
دمانی اوزرنده انتباهکار بر تأثیر اجرا ایتدی .
سرایدن چیقدی ، دیوان قلعه کیردی ، (نعمیا)
مخلصی او زمان آلدی . نعمیا ، فکری نژاعتی ،
علمی قدرتی سایه سنده رامی محمدپاشایه ، روم صدری
یحیی افندی به انتساب ایتدی . تاریخه صوک درجه
مجاویددی . علم نجومه واقفدی . زانجه لیک طوغروانی
زمانک رحالی اوزرنده بویوک تأثیر یایدی . نعمیا
ایکینجی سلطان مصطفی دورنده « طالع اقباله »
چیقدی . استانبول کرکندن بوی بوزکرمی آخچه
نائل اولدی . عموجه زاده حسین پاشانک صدراتنده
قدر واعتباری بر قات دها آرتدی . عموجه زاده
معارفی سسور ، عرفان وکال اربابی تقدیر ایدر بر
وزیردی . صدارته یکیدیک کوندن اعتباراً مملکتده
اجتماعی اصلاحات ،

علمی تسمیقات یابان
وزیراعظمه ، نعمانکده
اقتداریی تقدیر ایتدی .
اوزمانلر نعمیا خواجکان
زمره سئنددی . عمو.
جه زاده ، نعمانی وقعه
نویسلکه بیچاردی
(۱۱۱۱) . نعمیا ،
مشهور تاریخیی بومامو .
ری اشناسنده یایدی .
عموجه زاده حسین
پاشا تاریخ اوقومایه
مراقایدی . نعمانک
تعمیری وجه ایه « فن
تاریخک طائفی معلوم
غزتلری اولمعه اوقات
خالیه ایام ویالیده بو
فن عایینک کسب نفیسی
مهمدم وایسلری اولوب

دوام ایتدی . نعمانک یاشادینی دور ، دولتمتوالی
فلاکتله دوجار اولوب ، الیم مغلوبیتلرله طولوبر
دوردی . داخله انضباط ، نظام وقانون قانامشدی .
مفتی فیض الله افندی یک تغلب زمانیددی . هرکس
بویوکاردن برته انتساب ایدر ، بوسورتله باشامایه
چالیشیردی . جاهلارک ورنکیلرک قیمتلری هرکسدن
بوکسکیدی . مناصب اهانه ویرلزدی . علم ومعرفه
کیسه رغبت ایتزدی . دورک بوجانه تأسف ایدنلردن
نشانی کبی شاعرلی :

طریق علم شرقک بوزلدی قاتوی
موزیه سجاتی عیالی مستوفیم
مدارس جله مکتب اولدی دیبانه
مزاج دین شعیف اولدی ذت شرع بقیم
جهانی اوغلان اوشق طوئدی عالم اولدی عذیم
مدرسین ایوه سبایان واجب العظیم
ایچنده خدمت فتوایه لایق آدم یوق
صورتله هریری ملای واجب العظیم
نقد رشوتله منصب آلدی قاضیلر
صیح اوزریمک ایتدی کتاج عیم
دبدکاری کبی ، برچوئلری ده :

اون سکرینجی عصرک ابلک سته لرنده ، ممتاز بر
مؤرخ ، صنعتی ، اسلوفی ، تصویرلری جهنیه بوتون
سلفریه تقدم ایتشدی ؛ بو مؤرخ ، نعمیا ایدی .

مصطفی نعم افندی حلیده طوغدی (۱۰۶۵) .
سلطان محمد رابع زماننده حلیده یاشادی . اسانپوله
یک کنج کلدی . جوال ذکامی ، عرفانی ، علمیه
کندینی یک چاپق طلایندی . سلطان سلیمان زماننده
سرای بالعه جیلری زمره سته داخل اولدی . بوراده
سلطان احمد ثالث مستقبل وزیر ابراهیم افندی
ایله مناسبت پیدا ایتدی . ابراهیم افندی دها اوزمانلر
اقتدار وکال اربابی تقدیر ایتدیکی ایچون نعمیا به
بویوک برحمت باغلادی . نعمانک « نوازغ سلف »
مراقی واردی . عین مراق ابراهیم افندی ده ده
موجوددی . اکثریا ، کیجه لری بالعه جیلر اوجانک
لوش ، دبوئلری قصیده لری ، چشمه لری کتیه لره
سسواس اوطه لرندن برته چکیلر ، « سلاطین ساله »
دورلری اوقورلر ، یکیش زما لره ده یتش وزیرانک ،

صوقولورک ، قوجه
کوبیلرک درایتلریه
حیران اولورلردی .
فاتح لک ، یاوزلک ،
قانونلرک عظمتی دور .
لری قبلرنده درین
برحظ افتخار اویانده
یردی . اساسلری
ارکانده پادشاهلره
خارق العاده برحمت
حمی واردی ؛ بوتون
ملت افرادنده برلشن
بو خسی ، اندرون
خلقه عاداتا قدسیت
کسب ایتشدی .

نعمیا ، بالعه جیلر
اوجاننده علم و معرفت
اربابیه دوشوب
فانقدی . برلرندن ده
بایز به جامنده تخصیصینه

مادام موشه کو (عثمانی خانمی قیافته)

(نعمانک معاصرلری)

انکتره ایلیسی موشه کو

بوی یوز یکریمی آتجه وظیفه عنایت واحسان» [۲]
بوپورولدی (۱۱۱۴) .

نعماء دورینک وقوعاتی خطوه خطوه تعقیب ایتدی .
ادرنه وقعه سنک پوتون لجاعتلرینه شاهد اولدی .
فیض الله افندیگ فلاکتی ، علما تعلبک اضمحلالی
عتمه صیله کوردی . بو معظم حادثه ایچون بر
رساله یازدی (۱۱۱۵) . خط دستیه محرر نسخه
آلدن آله کجی ، ابراهیم متفرقه زماننده تاریخی یاسیلدی
زمان ، ایکنجی جلدک نهایته «عبارتعا بنقل» ایدلدی .

ومعرفیه تشویقه قرار وردی ، نعمانی جاغیردی .
مؤرخک یازمق ایسته دیکی ایکنجی جلدکده «صورت
پذیر اولانسه اراده علیه لری تعلق» ایتدی . نعماء
حسن پاشایه برجیله اولقی اوزره ، ادرنه وقعه سی
قلعه آلدی ، باشانک اوصاف و فضائلی اورون
اوزادییه ذکر ایتدی . ۱۰۶۵ دن ۱۱۱۴ سنه سنه
قدر پوتون وقایی ضبط ایتدی ، فقط حیاتنده
تبیض و تدوینه موفق اولامادی [۱] .
نعمانک تبیض ایدیلن قسمی ، تصویر و تدقیق

دائما مطالعه غرایب ادوار ایله تشخیز فکر و مسامره
حوادث اعصار ایلله تشبیه خاطر ایدرلردی [۱] .
مجموعه زادهده مؤلف خطی ، نفیس برنارخ واردی ؟
بو تاریخ ، سلطان احمد اول دوری رجاندن شارح
المار محمد افندی زاده احمد افندیگ اتریدی .
کوبریلر دوریه قدر یازیلان بو «مجموعه عجیبه
ومؤرخ خطیله بر مسوده غریبه» مجموعه زادهیه
تقدیم اولوتشدی . شارح المار زادهک اثری مهم
معلوماتی حاویدی ، این دورلری حسن بک زاده

آناطولی حصاری (مجموعه زاده حسین پاشانک یالیزی بوراده ایدی)

(آلاوم ، اسکی وکی استانبول)

اعتباریله یوپوک بر رغبت قازاندی . نعماء قالاچی قوز
احمد پاشانک صدارتنده ابراهیم افندی ایلله مناسیتی
کسمه دی . پاتله جیلر اوجاننده تبیض یوپوکی ارقداش
برابر یاشاپورلر ، یته اسکسی کی سوبشیورلردی .
خصوصیله نعمانک تاریخده کی افتداری ابراهیم
افندیگ سوک درجه تقدیری موجب اولدی .
اوزمانلر ابراهیم افندی ، قیزلر آغاسی اوزون سلیمان
آغاک کاتیددی . صدراعظم قالاچی قوز احمد پاشا
ایسه قیصرلی ، بردرجه قدر همشهریتی یاسیلیردی .
ابراهیم افندی نعمانی صدر اعظمه مدح ایتدی ،
عهدمه دفتر امینلیکی ، بعده آناطولی محاسبه جیلکی
وردیردی (۱۱۱۶) .

پاتله جی محمد پاشانک صدارتنده نعماء پروت سفیرنک
(۱) وفاتنده مسوده لری شهریه زادهیه وردلی ، عطا ،
جد ۳ ، ص ۲۸ .

نعماء ۱۰۶۵ دن ۱۱۱۵ سنه سنه قدر اولان
وقاییده جم و تدوین ایتک ایسته یوردی . واقعا
بو دوره عائد بعض اثرلر یازلشدی ؟ فقط «تاریخدن
مطلوب اولان قافاق نافع و نتائج مفیده فی متضمن
برسرنب تاریخ جم و تألیف» [۳] اولتامشدی .
نعماء پوتون وثائقی طوبیلاقی ، ایشیندیکی وقوعاتیده
جم ایدهرک «بر تاریخ رعنا» وجوده کتیرمک
فکرنده ایدی ، فقط اوزمانلر مجموعه زاده حسین
زاده پاشا وفات ایتشدی . ادرنه وقعه سی ، قانی
اختلاللر بربرینی ولی ایدیوردی . سلطان احمد ثالثک
جالوسی اوزرینه اورناله ، بر آرز سکون کلدی .
عاصیلر برر برر تپه لشکک باشلادی . یکی صدر اعظم
حسین پاشا ، عصیانی یاتیشدر دقدن سوکرا ، علم

(۲) راشد ، جلد ۲ ، ص ۵۳۳ .

(۳) نعماء ، جلد ۶ ، ص ۳ .

تاریخدن آیتشدی . مؤلف وفات ایدنجیه ، حسین
پاشا مسوده لری نعمایه وردی ، بر تاریخ یازماسی
امر ایتدی . نعماء بو مسوده لریک «بعض حمله اقتضا
ایدن متضمنی تورارخ معتبردن اخذ و الحاق ایلله
تکمیل» ایتدی . کندلی تمیری وجهله «مدون بر
نسخه لطیفه تحریر» یته موفق اولدی . مجموعه زاده
حسین پاشایه جیلله اولقی اوزره اثرینی «روضه الحین
فی خلاصه اخبار الخافین» نامیله توسییم ایتدی ، بو ،
نعماء تاریخنک برجیله ایدی . ۹۸۲ دن ۱۰۶۵ تاریخته
قدر اولان وقعه لری جامعدی . نعماء تاریخنک کوزل
یازلش برنسخه سی «طرف دولته ارسال ایتکده
شوقه مدار اولقی اوزره صدر اعظم حسین پاشا
حضرتلری طرفندن برکیسه آتجه ایلله استانبول کرکی
مطالعه سی مالدنک یاره اوچر آتجه یه اولقی اوزره

(۱) ، نعماء جلد ۱ ، ص ۹ .

وفضای بنام و غفای انامک معنی و مطلق اوله
گشود. نفع عامیه عالم بر علم کثیر الواسطه درک
علناک حدس و ذکاوتی زیاده و غفلتک تیقت ایله
دیده بصیرترین کشاده ایوب عوای اخبار سالفیه
واقف و خواصی اسرار خفیه عارف ایدر. بوجری
ساحاک غریبه اطلاع حاصل ایدن متبحر کمالر
جواهر کالانه نالان و لاکتی حقیقه واصل اولوب
مقتضای تحول ادوار ایله اقباله و امصارک تبدلات
اطواری شبنده نجه اسراره متغیطن اولوب ودول
سابقده اساع اطلاق محالوام ماضیهه تقلبات احوال
نوجهله ظهوره کلوب عدن بشریه تفرق و زوال
ودول اجتماعیهه تطرق اقتضا و ارتخاله و عت و بادی
اولان علل و مبادین خیر برصمد روشن ضمیر اولور.
زیر اعران دولته طایع اصلیه مفانده بعضی حالات
غریبه واردکه اخبار امور جزیه اکا تابع و فروغ
روایات و آثار اول اصله راجعدر. طبیعت عمران
و امرجه بلدان ایله خاصه هیئت اجتماعیه انسیایده
مقرر اولان اصول و عادت و قواعد سیاست تاریخ
شناس اولان غفای صاحب قیاسک باینده معیار
مقیاس مثایه سنده اولوب هر حالده اخبار و قایعین
تقول مجردیه قانع اولوب ماطله و خرافات و غث
وسیل حکایانه فریفته اولاز. غائی شاهد قیاس
و معنی مفقودی موجوددن اقتباس ایوب کثرت
تجارب و طول ممارست ایله برتریبه وارده کمالی
افعالدن خوام اعمالی بیلوب صدور اموردن امور
صدوری ادراک ایلر و مرآت عقلمده عواقب احوال
متنبین و صورخبر و بشری بدینی و متعین اولور» [۱].
نعمایک نظر ندرده هر مسئله تاریخه حل اولوئوردی.
تاریخ، اونک نظر ندرده بی علمک فوئنده ایدی. حتی
بوسیدن تاریخک مقدمه سلفه شویله یازمشدی:

تاریخ اولدی هرکد تاریخی
سوزا غروره خیر البشردن
کهی بسط مقال ایلر میردن
خبر ویر کهی نام اوردن
کهی انشراح سر دولت ایلر
تووکنه حوادث اول آخر
تاریخ اولدیمچون قرعای
یوفکن صاحب کامل نظر در
وقایع یازمه اهل معارف
نعمای تاریخ اصوله رعایت ایدردی. اونک فکر نجه
مؤرخین برچوق اوصافی وارددر. بواسطی سائر
اولاند تاریخ یازمق ممکن دکادر. بر مؤرخ ازجه
شونقله رقمه دقت ائیلدر:
۱. صادق افقون اولوب اوقابل باطله
و حکایات زایفه یازیمه بر خصوصک حقیقته واقف
ذک ایسه مطلع اولاردن نقض ایوب تیقت حاصل
ایندیکی موادی یازه:
۲. السنه ناسده شیوع یولان اراجیه التفات
ایتیوب وقایعک ماعاولواقعی بیان رجاک متعبد ومو.
توق اوقالنه رغبت ایله. زیرا نجه امورک کیکیت
وقوعی و سبب صدوری اربایه معلوم ایکن عقول
سنگینه احمائی تصورات سلفیهه بیعتی معانی ویر ویر
غلط و یاخود هیچ اصل یوق سوزلر اشاعه ایدرلر.

بین العوام شیوع بولنن بومقوله تهرانی کرچک ظن
ایوب نقد ایلدن نقل ایوب یازانلر هر عصرده
قی چوق بولور.

۳. ضبط اولنه حق امور حوادث کونیه نک
نه قسمندن ایسه یالکر نقل و حکایتی ایله اکفا
ایتیوب قصه دن حصه آنه حق کوشه لرده دقایق ناقه
درج ایله.
نعمای بیا بیا صورتله طغوز ماده اوورینه بیان مطا.
لعات ایدیرور. نعمایک فکر نجه بر مؤرخ منصف
اولایلدر. «متعصب و مکابر و متعسف و متهاثر»
اولایلدر. عباره لر نی غایت آجیق یازمالی در.
«معلق اصطلاحاتی ترک ایوب سبوت قرآنی ممکن
تعبیرات اختیار ایله قاموسه محتاج لغات منشیانه تتابع
اضافات و اصطلاحات تاریخیه یاقتمز». وقایع لطیف
حکایه لر و منظومه لر له سوسلایلدر. مؤرخ علم نجومه
واقف ایسه «فاعل اجرام علویه نک که، علی زعمهم
مدبرات امر اطلاق ایدرلر، قوایل اجسام سلفیهه
ظهور ایدن تأثیراتی و هیئت اجتماعیه دولته متنبین
اولان حاکماتی نقد» ائیلدر.

نعمای کتبخانه لری تدقیق ایدر، اک زیاده مؤلف
خطیرنه اهمیت ویرردی. تدقیقاتی اشائنده تصادف
ایندیکی عریجه نادر نسخهلری تورکیجه ترجمه ایتک،
اونلردن و طنداشلریخده مستفید ایلک ایچون قلیا
بوپوک براروز طویاردی. نعمایک تورکیجه ترجمه
ایلدنی اثر یازمده موافق کوردیکی برارده ایلنجیبک
«تدبیر علمکنده و اسرار سلطنته متعلق» یازدنی
رساله ایدی. صلاح الدین یوینی به تقدیم ایدیلن بورسالی
یازور سلطان سلیم داتا افور و ادریس بتلیسی ایکن
مدرجاتنه داتر بیاحتاده بولورودی. نعمای بورسالی اک
ادریس بتلیسی طرفدن استساخ ایدیلن نسخه سنی
اوقومشدی. نسخه اصلیه نکده خزینه عامرهدن
اولسانه احوال و بریروردی. مقصدی، اثری تورکیجه
ترجمه ایلکدی. بواسطی اقدردجهده ایدی که، ادرنه
و مقصدنه داتر یازدنی رساله نک صادرکنده: «اما
لسان ترکیه ترجمه اولوب مقام صدراک صاحبک
معلومی اولسه دنیا بر قدر نفی اولوردی. قی چوق
زمانه بوقیر جناب حق دن نیاز ایدردم که، بروزرعی
هرتک کوشه نظر عاتیلرینه مظفر اولمه رسالیه
ظفر بولوب لسان ترکی ترجمه ایتکی بوسنده مخلصه نصب
ایله. بر نسخه سنی خزینه عامرهده بر نسخه سی مقام
صدراک صاحبک محفوظ طورعه لایق براتر عظیم
اولوردی».

نعمای تاریخک سلفه سنه اهمیت ویرردی. اثرینک
مقدمه سنده، این خلدون اساسنه نظراً، حکومت
ادوستندن، اجتماعی جایدن بحث ایلهمشدر. فقط
تاریخ عمومی حقدنکی معلوماتی صرف شرعه غصو.
صدر. بوجهه مؤرخ بررجه سربایلرینی تصویر
ایدرکی بوجاه روحیه بی پک آشکار کوسریرور:
«قلعه بر غمه امهات قلاع رومدن کولوب اول
حصار ستمکین بیان مناعت و متاننده لافظیر و اطمار.

قنده بروجله ظفر بولتی عسیر ایدی. نقل ایدرکه
نخرد چبارک تختکهی ایش ... السنه عوامده
مشهور واول دیار خلقتک لساننده متواتر ومذ.
کوردنکه بین الناس کون کورمن پادشاهی دیدکاری
شخصک بعضیلر اکا هشام بن علفه دیونام سولیرلر
والم عنده، کویا اول دیارده اولغین تحت الازرنده
اک ایچون سربایلر دوزیلب اول سرداب اکا
یایلان سربایلردن اویش اوله، بویه زعم ایدرلر.
واقعا تلاش ایدنلرخی بر آکنده اوله مکلف بتاری
کوردکده اول روایاتی نوعما تصدیقه عیال بولورلر.
و اول ولایت خاقی پیننده نقل اولوئورکه نخرودجبار
اول قلعه اوورنده اوتوروب استسکجه اکیلوب برده
اولان نهر دن صو ایچرمش، اما تخمین ایتدکاری
مسافینی عقل تجویز ائیر» [۲].

نعمای مادیاتک زیاده ایتانان مؤرخلر دندر. اونک
نظر ندرده اخلاقک قاعده سی، زمانه و بقدر اثرینک اکثر
نقطه لر ندره زایجه به اعتقاد ایلر مؤرخ، اداره امورده
دائما اولورینه کیتیک تبصیر ایتک طرفدار ایدر. فرط
استقامت اونک نظر ندرده، اکثریا موجب فاکتندر:
«خی اولیه که هر عصرده استقامت صواب
جهوره مخالفت ایدن، خصوصات وزرایه و نافذ اقول
و کلاه قارشو قشور متعبدین عرم و مخزون و ممول
اوله گشدر. بویه امور مشکله حسن تدبیر ایله
معامله وحیه حکایه ایله چاره سازلق ممکن ایکن
اظهار صلات ایوب استقامتی اظهار و غرائی اختیار
ایتکده اگرچه نیک نام تحصیل مقصودر، لکن
نجه محظورات و محذوراتی مستلزم اولدنی امر
مقرردر» [۳].

بوسلکه برابر نعمای قدر و زرا احوالی بی طرفانه
تصویری ایدن مؤرخ بوقدر. نعمای، ایشیر پاشاشک
طبیعی شو صورتله تصویر ایدر:
«ایشیر پاشاشک ایسه احوال و خصالی حق ایمانه
رعوتی ایلهمزه باردعایانه کثافتندن مترج برعشرب
غریب صاحب اولوب کال غرور و غیباوت ایله دنیا
و مافیانه نظر استیثانه باقیدندن کندوبه حسن ظنی
استعدادندن زیاده اولوب هزار وزاری عظام رسم
دستاک بازوی بخشی مسکت ایلدن کال سخت دولتی
زور یازوسه نسبت کازمه قیاس ایدردی. و حرکت
واقبالک نتیجه سنده باجله قهر رجال و جلب اموال
و تربیه خونه و تسلیط ظلمه ایکن ادعا و اقوالی دفع
رشوت و اجرای حق و عدالتنه متعاق اولوب قوی
فعله اویز بر دوللو ایدیکه جور و جبروت ایله
دنیایی خلقتک باشنه تنک ایتمش ایکن: «دو دنیا
معوم اولورسه بزم آئیزله اولور دولته نظام
ویرسک بر ویریز». دیوب کویا لسان کلام
مهدی آخر زمان وار ایسه بر دعوائی ایلیوب
خلقدن اوتامدونی حیرت افزای عقلا در» [۴].

[۲] نعمای، جلد ۳، ص ۱۳۹
[۳] نعمای، جلد ۲، ص ۵۴۳
[۴] نعمای، جلد ۶، ص ۱۰

ایشیرک اعدای حنفده یازدینی شوتصویرده جدآ
صامتکاراندر:

« پادشاه بوستانچی باشی به فرمان ایدوب وار
ایشیر باشای بوغدیروب مینی طشره براف دیدکده
بوستانچی باشی چنقوب ایلویه ایشیره خاصی کوندروب
تقدیر بویه ایش وضو وغازه مباشرت ایتسولر
دیوخیبر وردی. اول طلب اولنان یکی جلاذ دخی
کلوب اوله قیوسنده حاضر اولدیلر. ایشیر باشا
بوستانچی باشیدن رجایادوب براوقومش آدم پالنده
بیله اولسون و بکا مراسم استغفار و توبه وانای تعام
ایسون خوف و خشتین شعورم یوقدر بویاده بکا
امداد ایتسون دیو خیر کوندردی. بوستانچی باشی
دخی کابی قوجه حمود افندی کوندروب وار
پاشایه قلم استغفار ایلهدیدی. حمود افندی صلاح
ونقوی ایلهم معروف بر پیرمبارک آدم ایدی. ایشیرک
اوله سته کیموب ایدست آلدیلر وغاز قیلوب زانوا
بزناو قیله به متوجه اولطوردیلر. وایشیره کلما شپاردین
وایان دعای استغفار تلقیننه مشغول اولمش ایدی.
بو مباشر اولان خاصیکه یو بونرک غاز ویتازی تام
اولسته منتظر ایدی، جلاذله کلک اچیری دیو اشرات
ایدوب کندوسنی رقت قلیندن طشره چیقشیدی.
جلاذله اچیرو کیرپ چونسکه قتل اولنه چقاردن بری
وزیر بری مفتی اولقی اوژده سولینش ایدی.
ایشیر ایل زانوزانو اوژروب تلقیننه مشغول اولان
حمود افندی مفتی ظن ایدوب جلاذله کندی گندی
ایشیرک کردنه طاقوب جکدیکی کی پالنده اولان
اهمد که عجبی جلاذ ایدی، کندی حمود افندیک
بوینه آتوب درحال درکار اولدیلر. حمود افندی
کندی بوغازندن چیقاروب طوتوب بره کافر دیو
حاقیردقه قیواوکنده طووارل اچیرو کیردیلر. عیاره
حمود افندیک بوغازینه کندی کیموب نراغ اوژده
بولدیلر. جلاذله حاقیروب بره مومون چکلا دیکده
جلاذ غلط اولوغنی طویوب ال چکدی. زوالی
کندی بوغازندن چیقاردق و جلاذله بره کافر خنیر
الله بالک ویرسون صوب سئوال ایتدین بنه هجوم
ایدوسک سکا دوسورک طشره اولدی. سبجانه
حیا ویتا بویه کیمسه نرک پالنه یاقلاشق نه مقرر
ایشیرک شیره ایلهم باشی کسیدی. جسینی برکوشده
ایقوبوب باشی بریشمال ایلهم جمع لشکره کوندردی [۱۶]
نیماتارنجی یوکی برچوق تصویرلری جامعدر. اون
برنجی عصر جمری رجای، بوتون سیالوی، طبیعتاری،
اعلامسرافاری، فضیلتاری، منصب غورالیه نیمه
تاریخنده مفصلاً مینقدرد. سلطان ابراهیم دورسک
سمور مرافی، عصرک الشدهش وکافانی اختلالاری
نیماتک صنعتکار قیلبه اویله جانی برصورتده تصویر
ایلدشدرکه، تاریختک بونفیس صحیفه لری او قوندینی
زمان انسان او عصرده یاشایورم ظن ایدر. بوتون
وزراء دیوان هایون، سرای مجلساری، علوه غوغالری
بریانورامکی انسانک کوزلری اوکنده بوتون حقیقه
تجسم ایدر.

[۱] نعلما، جلد ۷، ص ۹۷

عشایی، مؤرخلری ایتونده نیماتک آری یکتادرد.
اون برنجی عصر جمرینک اجنایی حیاتی و ذهینتی
آسلامک اچون قیتمدرد بر وشقهدر. نیمه تاریخی
اسلافده جوق زیاده تقدیر ایدردی. حتی
حکیم اوغل علی پاشا، صدارت ائشاندی، بوتون
تاریخ کتابلری بصدریق ایتسیدی. «طالع کوکب
رخشان سلطان آل عثمانن بوقته کلنجه وقایع و آثار
دولت ابد پیوندی و مناقب و سرگذشت سلطانین
شوکنندی احتوا برله رشتنه تألیفه چکیان جواهر
کلات در انتظام و بارعه کلام بدیع النظام یعنی عیالده
کتب مبسوطه مالا کلام» که احیا ایلدنی ابراهیم
متفرقه به امر ایتدی. او عصرده ابراهیم متفرقه تک
مطبعه سی فعال بر صورتده چاپشور، علمی اثرلر
کاملاً باصیلوردی. ابراهیم متفرقه «تاریخ عالمه
تبرکا و تیننا سرتامه قننان نیمه تاریخی» کی ایک جلد
اوژدینه بشریوژ نسخه باصدی (۱۱۶۶). باش
طرفه اوژون برقمده یازدی. او عصرده باسیلان نیمه
تاریخی ۱۰۰۰ سنه ندن ۱۰۷۰ سنه سی اولته
قدروقایی احتوا ایدیلوردی.

نیمه کیلیا وشعر ایلده اشتغال ایدردی. از جمله
« علم دگه متعلق بعض شعبه ده وهژو کیوی
عملاردن بعض شیاراظهار ایلردی. الحاصل بر حریف
ظریف، ابائی مشرب و بر شاعر واسع المذهب
ایدی. آتینق فننده ماهر، نظم و نثره قادر ایدر.
تواریخ آل عثمانده بر مکمل ومنصل تاریخی و نظم
ونثره وافر آثاری وقصائد و تغزلیات مقطعات
ومفرادمن نجه اشعاری واردی. » [۲]

عقبنی افزون این خطی یاول ابرومیدر
زیت آرای چنزار لالهی شوبمیدر.

بقی مؤرخ نیماتک زاده طیبی ایدی.
نیمه، کوبرینی زاده فاضل احمد پاشاک صوک
سنه لری، اوچینچی سلطان سلیمان، ایکینچی سلطان
احمد، ایکینچی سلطان مصطفی و اوچینچی سلطان
احمد دورلری ادراک ایتدی. ویا نه فلاکتلرنیک
منافی، آوستریا هزینتاری، کوردی. دولنک
دوچار اولدینی معیبتار، مسیلیربه قارشی شماغده
عداوت و نفرت حصاری اویندیردی. نیمه، علمانک
یو فلاکتلرده یووک دخی اولدینی بیایوردی. یو
سیدین تاریخنه علما ایلهم ارکان دولت حنفده بیطر.
فانه، جانی تصویرلر صیفیشدرمش، حکومت
رجالک خصوصهی حیاتی، نمرای اختلالاری بوتون
نجانیه تعریفه اعتنا ایلهمشدر.

یووک نیمه، آتمه ۲۵ تموز ۱۹۱۸

احمد رفیق

[۲] تذکره سالم، ص ۲۸۱

غریب ادیب سانی

روس ادیبانندن

ایوان گلورکینف، روس روماناییلری آره سنده عاشقشول بر
شهری اولان بولوقی نهر، « تراونک خاطرلری » عنوانی
آتمده گویایلره، کوی حیاتندن، گویایلرک سیجیلرندن دینی بر
وقوفله بحث ایشعدرد.

برچوق روس و اروپائی متنفده کوره روسیه ده اسارتکالفاسته

باشلیچه یاردم ایند سبیلردن بریده یوکتاپ اولمشدر. آغاقچی

کلیچی اولمر آره سندن انتخاب ایتدک.

بیروق

آودن یالکزده نیورم، دروشکیده [۱] ایلدم.
آوته وارمق اچون دهاسکر وهرستاک یوم واردی.
آنی قیصرانم توژی یولی مساوی وسریع بر
یوروشیله آدتلایوردی. قولافرنی دیکپور، آره
صره کسک کسک کیشته یوردی.

کوکبک آره تکرلکلردن یارم آدم آوته ده آره.
پشم صره کلبوردی.
کوکده بر پورا طویلانیوردی.

آوکنده، وهرسی بر بولوط اورمانک اولسندن
طوغری آتیر آقیریوکه یور، کوموشوسنی قوجه
قوجه بولوطر بکا قارشی قوشوشیور، سوکودرک
یایراقلی میریلزله قیدر ایشوردی.

اوقفته قنر بوغوبی براده ده اولان صیحاقل
درحال رامبل نافله برسرینکده تحویل ایتدی.

بارکیری سوردم، دوزلکه ایتدم. سیلک
تکبیل چایلرله قابلی قوراق یانغی آشدم. ویرفاج
دقیقه ظریفده اورمانه کیردم. تقیب ایش اولدیم
یول کینیف فندقلرلر آره سنده ییلاغوی اوژاوردی.
اوراده درین بر لوشق واردی. بن آرتق بنجه
نه چنقارسه، ایلرله یوردم.

ایچه آراهیم هر لحظه دوکوم دوکوم اخلامورلره
عصرای میشه کوکترینه چارپیور، باخود طاقا
تکرلکلرنیک طوبراقراده آجش اولدینی چوقورلره
کومویوردی.

آتم اورمککه باشلایوردی.
شدنی برروزگار هوالادی، کلدی اورمانک
ایچه دالدی. ایزی ایزی باغمور دالری باقراقه
دوکولدی، بر شیشک کوکی چیردی، آره سندن
کوک کورلیدی.

سیلار کی باغمور بوشاندی، یولی کسمکه
میجور اولدم، بارکیرم جلموره باغشدی، آرتق
اوکمن ایکی آدم آوته سنی کورمیدردم یایراقارک
آلته صوفولدم.

ایکی یوکام اولدم، یوزنی اوردتم، فورطنتک
[۱] دروشکی، تک بارکیری برلوروس آراهیمیدر